OECD *Multilingual Summaries*

International Migration Outlook: SOPEMI 2011

Summary in Dutch

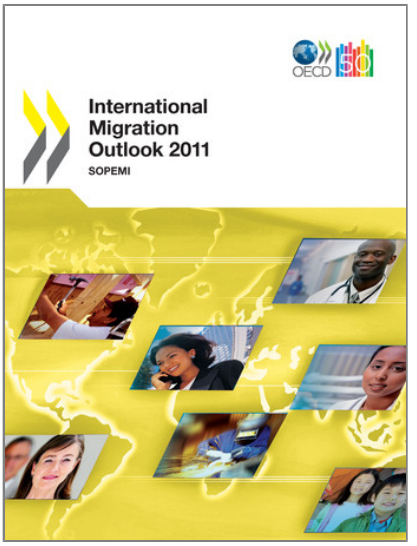

Vooruitzichten internationale migratie: SOPEMI 2011

Samenvatting in het Nederlands

- Deze publicatie analyseert recente migratiebewegingen en het migratiebeleid in OESO-landen en enkele landen die geen lid zijn, inclusief de migratie van hoog gekwalificeerde en laag gekwalificeerde arbeidskrachten, zowel tijdelijk als permanent, en van studenten.
- Drie speciale hoofdstukken over de 50e verjaardag van de OESO en het werk van SOPEMI, het ondernemerschap bij migranten en migratie naar Israël.

International Migration Outlook: SOPEMI 2011 - ISBN 978-92-64-112605 © OECD 2011

Internationale migratie en SOPEMI vieren de 50e verjaardag van de OESO

De OESO staat bekend als een uniek forum voor analytisch werk en de uitwisseling van opinies, ervaringen en 'best practices' op economisch vlak en over de sociale aspecten van migratie. Tegelijkertijd is een breder scala aan migratiestatistieken ontwikkeld en is er veel moeite gedaan om de gegevensvergelijkbaarheid te verbeteren. Vele tientallen jaren is het permanent rapporteringssysteem over migratie (SOPEMI) onder auspiciën van de OESO Working Party on Migration de enige monitor van zijn soort geweest op het gebied van migratiebewegingen en migratiebeleid. SOPEMI heeft de op- en neergang van de gastarbeider-migratie gedocumenteerd, de aantrekking van het migratiebeleid in de jaren 1980, de veranderingen na de val van het IJzeren Gordijn in de jaren 1990, de nieuwe belangstelling voor arbeidsmigratie in de jaren 2000, voordat door de financiële crisis in 2008 opnieuw vraagtekens bij een open migratiebeleid werden gezet. De demografische veroudering en globalisatie van de wereldeconomie baren OESO-landen op het gebied van migratie grote kopzorgen. In deze context blijft de OESO een bevoorrecht waarnemingscentrum op het gebied van migratiebewegingen en migratiebeleid en een uitwisselingsplatform voor wat wel en niet functioneert: een kritiek instrument om de internationale migratie zo goed mogelijk in te zetten ter ondersteuning van de economische groei in zowel het herkomst- als het bestemmingsland.

De Vooruitzichten Internationale Migratie 2011 wijzen op een duidelijke afname van de migratiestroom naar de OESO...

De 24 OESO-landen met gestandaardiseerde statistieken, plus de Russische Federatie, hebben 4,3 miljoen mensen als duurzame immigranten ontvangen. Deze stroom is in 2009 met nagenoeg 7% geslonken na een daling van ca. 5% in 2008, maar was toch nog hoger dan alle jaren voorafgaand aan 2007.

... met name bij vrije migratie en arbeidsmigratie

Vrije migratie was de voornaamste reden voor de daling in 2009, met een afname van meer dan 230.000, ofwel nagenoeg 22% minder dan in 2008. Ook de arbeidsmigratie is met ca. 6% afgenomen en is nu ongeveer even groot als de vrije migratie. Overige migratiecategorieën, zoals humanitaire en gezinsmigratie, die minder beïnvloed worden door economische omstandigheden, vertoonden kleinere wijzigingen vergeleken met 2008.

Tijdelijke arbeidsmigratie blijft belangrijk, maar wordt beïnvloed door de economische crisis...

Het aantal tijdelijke arbeidskrachten dat in de OESO-lidstaten arriveerde was in 2009 ca. 1,9 miljoen en dat is aanzienlijk meer dan het aantal duurzame arbeidsmigranten van ca. 1,5 miljoen. 2009 vertoonde een daling van ca. 16% vergeleken met 2008. Dit volgde op een daling van 1% in 2008 en nagenoeg tien jaar daarvoor met immigratiestromen die per jaar gemiddeld met 7% toenamen. De grootste categorie tijdelijke arbeidsmigranten is die van de seizoensarbeid – meer dan een op de vier in 2009, voornamelijk laag geschoolde arbeidskrachten in de landbouwsector. Daarna is de grootste categorie die van werkvakantiegangers, ca. 20% in 2009. Overplaatsingen binnen bedrijven maakten 6% van de tijdelijke migratie uit.

... terwijl het aantal asielzoekers stabiel blijft

Het aantal asielzoekers in de OESO-landen was in 2009 ca. 363.000, nagenoeg gelijk aan het niveau van 2008. Relatief is dit een laag aantal vergeleken met de historische piekaantallen begin en medio jaren 1990 en zelfs vergeleken met de 600.000 plus aan het begin van de jaren 2000. De economische crisis heeft tot dusver nog geen duidelijke gevolgen gehad voor het aantal verzoeken en gezien de voorlopige cijfers, zijn ook de verzoeken in 2010 niet toegenomen. De belangrijkste landen van herkomst zijn Irak, Servië en Afghanistan.

De toenemende migratiestromen van internationale studenten leiden in beperkte mate tot duurzame migratie

Steeds meer landen zien internationale studenten als een potentiële bron van hoogopgeleide arbeidsmigranten. Daarom is het aantal internationale studenten in alle OESO-landen in 2008 vergeleken met 2007 opnieuw met ca. 5% tot ruim 2,3 miljoen toegenomen. Meer dan 18% van alle internationale studenten, ofwel nagenoeg 410.000, komt uit China, 7% uit India (163.000) en 5% uit Korea (110.000). Het geraamde aantal 'blijvers' varieert van 17% in Oostenrijk tot 32-33% in Frankrijk en Canada, met een gemiddelde van 20-30%.

China leverde nagenoeg 10% van de migratiestromen en Roemenië, India en Polen minder dan de helft daarvan.

In 2009 kwam ca. 9% van alle migranten uit China, terwijl mensen uit Roemenië, India en Polen respectievelijk 5%, 4,5% en 5% voor hun rekening namen. Vergeleken met de migratie van vóór de crisis, vertoonde de migratie uit nieuwe EU-lidstaten zoals Roemenië, Polen en Bulgarije de grootste daling.

De bevolkingstoename in veel OESO-landen was in grote mate het gevolg van internationale migratie

In de OESO-landen waarvoor cijfermateriaal bestaat nam in 2009 de in het buitenland geboren bevolking 14% van de totale bevolking in beslag. Dit wijst op een stijging van 13% vergeleken met 2006 en een stijging van 37% gedurende de afgelopen tien jaar. In 20 van de 34 OESO-landen bestond de totale bevolking voor meer dan 10% uit immigranten. Traditionele immigratielanden, zoals Duitsland en Nederland (met een immigrantenbevolking van respectievelijk 13% en 11%) werden ingehaald door de nieuwe migratielanden Ierland en Spanje.

Het verslag van dit jaar bevat een overzicht van de structurele en institutionele ontwikkelingen op het gebied van migratiebeleid...

De ontwikkelingen van het migratiebeleid in 2009 en 2010 werden deels beïnvloed door de economische neergang, waarbij sommige OESO-landen beperkende maatregelen troffen inzake arbeidsmigratie. Goede voorbeelden hiervan zijn Spanje en Ierland, maar ook in het Verenigd Koninkrijk heeft de nieuwe regering de arbeidsmigratie sterk ingeperkt. Het humanitaire en gezinsbeleid alsook de grenscontroles werden tijdens de waarnemingsperiode aangescherpt, zij het om verschillende redenen.

... met inbegrip van het integratiebeleid

Tegelijkertijd worden steeds meer integratieprogramma's voor migranten toegepast – met name bij gezinsherenigingen en voor vluchtelingen – en breiden veel OESO-landen de schaal en het bereik van deze programma's verder uit om ervoor te zorgen dat de migranten in de taal van het gastland kunnen communiceren en kennis hebben van de voornaamste instellingen van het ontvangende land. In 2009-2010 werden ook veel maatregelen getroffen gericht op de integratie van de arbeidsmarkt, met name inzake de erkenning van buitenlandse kwalificaties. Ook de integratie van de kinderen van immigranten kreeg veel aandacht.

Het verslag gaat in op het onevenredige effect van de economische crisis op de werkgelegenheid voor immigranten in de OESO.

Zoals gemeld in de vorige uitgave van de Vooruitzichten voor Internationale Migratie (OESO 2009, 2010), zijn migranten nagenoeg onmiddellijk hard geraakt door de economische neergang. Gedurende de eerste drie kwartalen

van 2008 en 2009 werd de in het buitenland geboren beroepsbevolking in alle OESO-landen veel sneller werkloos. De situatie heeft zich sindsdien min of meer gestabiliseerd, maar de economische groei is over het algemeen onvoldoende om de beschikbare arbeidskrachten te absorberen. In het laatste kwartaal van 2010 was in Spanje 29,3% van in het buitenland geboren arbeidskrachten werkloos, vergeleken met 18,4% van de nationale bevolking. Binnen deze context kan een negatieve impact op de lange termijn niet worden uitgesloten, vooral voor specifieke groepen die het hard te verduren hebben gekregen, zoals immigranten.

Vooral jonge migranten werden getroffen...

Vóór de economische crisis konden immigrantenjongeren in veel landen een relatief ongunstige situatie op de arbeidsmarkt verwachten. In alle landen waarvoor cijfers bestaan, behalve in Duitsland, is de tewerkstelling van immigrantenjongeren van 15 tot 24 jaar gedurende de afgelopen drie jaar afgenomen, meer dan voor de autochtone jongeren. Gedurende het derde kwartaal van 2010 was 24,5% van alle jonge migranten in Europese OESO-landen arbeidsloos, vergeleken met 19,6% van jonge ingezetenen. De cijfers voor de Verenigde Staten waren respectievelijk 15,8% en 18,8% (Canada 19,4% en 14,2%; Australië 12,9% en 11,3%; Nieuw-Zeeland 19,9% en 16,4%). Het is van groot belang dat dit probleem wordt aangepakt om negatieve gevolgen op de lange termijn voor de integratie van deze groep in de arbeidsmarkt te voorkomen, aangezien dit tot stigmatisatie en sociale onrust kan leiden.

... hoewel vrouwelijke immigranten beter af zijn dan mannen

Vrouwelijke immigranten werden minder sterk door de crisis getroffen dan mannelijke. Een van de redenen is dat vrouwelijke migranten zich op specifieke sectoren richten (bijv. sociale en huishoudelijke diensten) die niet zo hard door de economische crisis zijn getroffen. Nog een mogelijke reden is dat vrouwelijke immigranten hun participatiegraad hebben verhoogd om de inkomensverliezen van de mannelijke gezinsleden te compenseren.

Banencreatie tijdens de crisisperiode en daarna

Tijdens een economische neergang worden nog steeds mensen aangesteld, ook al is de netto banencreatie negatief. In sommige sectoren is de tewerkstelling van immigranten toegenomen (onderwijs, gezondheidszorg, langdurige verzorging, huishoudelijke diensten), terwijl dat in andere sectoren niet het geval was (bouw, financiële sector, groothandel, retail, enz.). Het is echter nog maar de vraag of ontslagen immigranten nieuwe arbeidskansen zullen krijgen. Binnen deze context bestaat het risico van langdurige werkloosheid voor bepaalde groepen, vooral bij laag en gemiddeld geschoolde mannen.

Twee speciale hoofdstukken zijn gewijd aan specifieke problemen...

De Vooruitzichten voor Internationale Migratie 2011 bevatten twee speciale hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt het ondernemerschap bij migranten in OESO-landen besproken. Het andere hoofdstuk over de internationale migratie in Israël maakt deel uit van een serie hoofdstukken die nieuwe OESO-lidstaten onder de loep nemen.

... migrantenondernemers in OESO-landen en hun bijdrage tot het scheppen van werkgelegenheid

Gemiddeld verschilt in alle OESO-landen het aantal ondernemers onder de migrantenbevolking niet veel van die van de autochtone bevolking, maar er bestaan grote verschillen in individuele landen en over tijd. Desondanks zijn migranten in de meeste OESO-landen meer geneigd een bedrijf te starten, ook al is de overlevingskans van die bedrijven lager dan die van nieuwe bedrijven die door autochtone ondernemers worden opgericht. Gemiddeld schept een in het buitenland geboren zelfstandige eigenaar van een kleine of gemiddelde onderneming 1,4 tot 2,1 extra banen, iets minder dan de in het land zelf geboren ondernemers (1,8 - 2,8). Enkele OESO-landen hebben een specifiek beleid geïntroduceerd om migrantondernemers te steunen. Allereerst worden maatregelen getroffen om de immigranten in het gastland te helpen met het opzetten of ontwikkelen van bedrijven. Ten tweede zijn er maatregelen gericht op het toelatingsbeleid om de instroom en het behoud van buitenlandse ondernemers en investeerders in een land te regelen.

Deze toelatingsregels zijn erop gericht om die ondernemers te selecteren wiens menselijke en financiële kapitaal en bedrijfsprojecten waarschijnlijk aan de economische behoeften van het land zullen voldoen, zodat hun bedrijven succesvol zullen zijn.

... internationale migratie naar Israël en de gevolgen daarvan

Israël is een land met 7,5 miljoen mensen en is gebouwd op immigratie: sinds de oprichting van het land in 1948 heeft Israël 2,8 miljoen immigranten toegelaten en een op de vier moderne Israëli's is in het buitenland geboren. Begin jaren 1990 bestond de bevolking uit ca. 10% immigranten, voornamelijk uit de voormalige Sovjetunie. De migratie is na die tijd afgenomen tot onder het OESO-gemiddelde. Ook al is de permanente migratie naar Israël nagenoeg totaal 'etnisch', zijn immigranten vaak beter geschoold dan de autochtone Israëlische bevolking. Permanente immigranten hebben snel werk gevonden en hun arbeidsparticipatie is hoger dan die van de autochtone bevolking. Ze lijden echter vaak van het feit dat ze te hoog gekwalificeerd zijn. Voor de meeste groepen stijgen de lonen na verloop van tijd, maar liggen niet op het gelijke niveau als die van de autochtone bevolking. Het integratiebeleid in Israël is gericht op aanloop en selectie. Immigranten krijgen een aantal contante betalingen en tegoedbonnen die ze aan huisvesting, training en consumptie kunnen uitgeven. Jarenlang namen Palestijnse grensarbeiders een groot aandeel van de totale tewerkstelling in Israël voor hun rekening, totdat ze begin 1990 grotendeels door tijdelijke arbeidskrachten uit andere landen werden vervangen, zonder dat dit altijd werd gedocumenteerd. Het managementsysteem voor tijdelijke arbeidsmigratie is gebaseerd op een maximaal verblijf van vijf jaar, waarbij werkers beperkt zijn tot een specifieke sector en ook beperkt zijn qua mobiliteit. Dit systeem vertoont een aantal grote problemen, voornamelijk illegale betalingen en onvoldoende inspectie, waardoor de buitenlandse arbeiders kwetsbaar zijn en vaak minder verdienen dan de minimumstandaard in Israël. Een empirische analyse van de gevolgen van tijdelijke buitenlandse arbeiders op de arbeidsmarkt in Israël wijst op een complexe situatie, waarbij verschillende groepen buitenlandse arbeidskrachten een positieve of negatieve ervaring hebben.

© OECD

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO www.oecd.org/bookshop

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op, rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES